

MÖTEN MED MINNEN

En kulturaktivitet för personer med demenssjukdom/kognitiv svikt och deras anhöriga

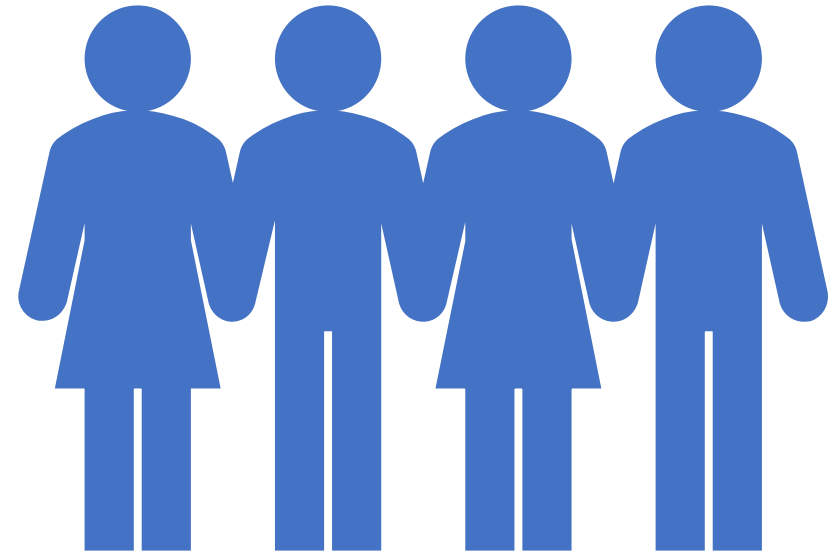
Ann Johansson (leg.arbetsterapeut, fil.dr)
Studieförbundet Vuxenskolan

Fotograf: Johan Werner, Region Jönköpings Län

Bakgrund

- Demens är en av våra stora folksjukdomar
- Ungefär 160 00 personer i Sverige uppskattas lida av sjukdomen
- Ungefär 60 procent av alla personer som lever med demens i Sverige bor hemma
- Demens kan ha en negativ inverkan på vardagliga aktiviteter och socialt liv
- MEN målet är att personer med demens ska kunna leva ett "aktivt liv, ha inflytande i samhället och i sin vardag"

Ett demensvänligt samhälle

- Ett inkluderande samhälle där personer med demenssjukdom kan leva
 - med så hög livskvalitet som möjligt och så självständigt som möjligt
 - ett meningsfullt och tryggt liv med bibehållen personlig värdighet
- I den sociala miljön bör det ske satsningar på information till allmänheten om demenssjukdomar och **möjlighet till kulturupplevelser**
- ”Svenska initiativ med inriktning på demensvänligt samhälle” nämns Möten med minnen

En nationell strategi för demenssjukdom Slutrapport 2022 (Socialstyrelsen, 2022)

Vad är Möten med minnen?

- Specialanpassade museivisningar för personer med demens och deras anhöriga som utvecklades på Museum of Moderna Art, New York (2006).
- Översatt och anpassat till svenska förhållanden av Nationalmuseum och Alzheimerfonden (2012).
- Till Jönköpings län inom ramen för projektet "Med gemensam kraft-för ett rikt liv som senior" (2012-2013).
- Visningar startade på Läns museet i Jönköping, Norrahammars industri- och bygdemuseum, Vandalorum Värnamo, Vetlanda museum (2013-)
- Region Jönköpings län och Hälsohögskolan, JU medel från Aktiestinsen stipendiefond för att genomföra ett projekt i samverkan med Jönköpings läns hembygdsförbund (2019-2021)
- Svårt att rekrytera deltagare

2023 Utveckla en långsiktig hållbar modell för spridning och implementering av Möten med minnen i länets kommuner

Målet är att det ska finnas möjlighet för personer med demensdiagnos och deras anhöriga att delta i Möten med minnen i länets olika delar (GGVV området, Högländet samt Jönköpingsområdet).

Innebär bland annat att:

- Skapa former för att rekrytera deltagare och identifiera nyckelpersoner
-bl.a. demenssjuksköterska, anhörigsamordnare, minnesmottagningar, demensföreningar
- Hitta och utbilda ledare i metodiken
- Samverka med länets museum
- Skapa former för en långsiktig finansiering
- 2023/2024 familjen Kamprads stipendiefond, på sikt kommunal finansiering

Region Jönköpings Län/Folkhälsa har initierat och bekostar uppdraget.

Anställd av Studieförbundet Vuxenskolan, som också driver det vidare.

Forskning

- Konstvisningsaktiviteter kan påverka
 - associationsförmåga,
 - engagemang,
 - kommunikation,
 - social delaktighet
 - möjligheten att dela en "normal" social upplevelse med sin anhörig(Camartin, 2012; Killick & Craig, 2012; Young et al., 2015 ; Mittelman & Epstein, 2009).
- Även om konstvisningarna inte har någon varaktig positiv effekt kan de ha ett stort värde för stunden (MacPherson et al., 2009)
- "Møter med kunst som kulturelt medborgerskap
Norsk avhandling (Lea, E, 2021)

Lokal studie 2019-2021

Möten med minnen.

Ett samverkansprojekt mellan
Jönköpings Läns Hembygdsförbund,
Region Jönköpings län och
Hälsö högskolan, Jönköping University.

(Johansson, Bergman, Timén, 2022)

https://www.sv.se/globalassets/sv-jonkoping/pdf/pdf-lanet/moten-med-minnen_fulltext01.pdf

The background image shows two elderly women sitting at a table. The woman on the left has short white hair and is wearing glasses and a dark blue jacket. She is looking down at a photograph she is holding. The woman on the right has short grey hair and is wearing glasses and a light-colored sweater. She is also looking down at the photograph. The setting appears to be a dining area with a white tablecloth and a white teapot visible in the foreground.

Syfte för studien 2019-2021

Prova och utvärdera om en gruppaktivitet som inkluderar tre träffar, baserade på metoden *Möten med minnen*, kan påverka sinnesstämning hos personer med mild eller medelsvår demens.

Vidare var syftet att utvärdera anhörigas upplevelser av gruppaktiviteten.

Resultat för studien 2019-2021

- Både personerna med demens och deras anhöriga var gladare efter visningsaktiviteten än före
- Personerna med demens visade aktivt intresse och positiva känslouttryck under visningsaktiviteterna
- De anhöriga uppskattade att göra en aktivitet utanför hemmet

[Att]klä upp sig, åka någonstans och se andra människor det behöver min man mer än jag tror. Det blir något annat att komma ut. Jag kan ju inte stimulera honom så här hemma.”

- Och att få göra något tillsammans med sin partner

Alltid trevligt att göra något tillsammans, något man inte gör i vanliga fall ”.

Möten med minnen. Hur går det till?

Visningarna sker i grupp och innebär att:

- titta på, och utbyta tankar kring konst och föremål
- Inga förkunskaper krävs. Alla deltar utifrån sina egna förutsättningar.

Konsten och föremålen skapar möjlighet till intellektuell stimulans genom att:

- utforska och utbyta tankar med andra
- associera till egna upplevelser och erfarenheter
- ta fram gamla minnen
- delta i en meningsfull kulturaktivitet tillsammans med sin anhörig

Exempel på frågor kring ett konstverk

- Vilken årstid är det?
- Vilken tid på dygnet?
- Vilka är människorna på bilden och vad gör de?
- Vilka känslor får du av bilden?
- Skulle du vilja befinna dig på platsen?

Paul Gauguin Landskap från Bretagne.
Foto: Nationalmuseum Stockholm

Studiecirkeln – Hur går det till?

- Inbjudan via demenssjuusköterskor, specialistundersköterskor, . Minnesmottagningar, demensförening m.fl
- Gruppen träffas vid 4 tillfällen
- 2 timmar/tillfälle (inkl fika)
- 3-5 par (alltid tillsammans med anhörig)
- 1-2 cirkelledare
- Vid 3 tillfällen på Studieförbundet Vuxenskolas lokaler
- Vid 1 tillfällen besöker gruppen ett museum för en specialvisning (Vandalorum undantag)

Cirkelledaren

- Skapar gemenskap och trygghet i gruppen
- Visar upp och samtalar om konst och föremål

Museipedagogen/ konstpedagogen

Ger specialvisningar på länets museer

Var har studiecirklar genomförts?

- Aneby (Jönköpings Länsmuseum) 4 grupper genom åren
- Sävsjö (Vetlanda museum) 18/9-9/10
- Vetlanda (Vetlanda museum) 14/9-9/10
- Värnamo (Vandalorum) 2/10-23/10
- Nässjö (Jönköpings länsmuseum) 2/10-30/10
- Eksjö (Eksjö museum) 6/11-27/11
- Jönköping (Jönköpings länsmuseum) 8/11-29/11
- Aneby (Jönköpings Länsmuseum) Start 5/2-2024

”Röster” från utvärdering

Engagerade ledare är
en förutsättning för
denna typ av kurs

Möten och
samtalen med
andra i samma
situation var
jättebra

Sådant här behövs
när hjärnan sviktar

Ingen behövde förklara
situationen/livet

Det behövs flera
Möten med minnen

Målsättning

- Erbjuder "Möten med minnen" i varje kommun 2 gr/år
- Identifierade nyckelroller inom kommuner, regionen och civilsamhället för att tillfråga målgruppen om ett deltagande
- Rekrytera och utbilda cirkelledare kontinuerligt
- Fortsatt samarbete med museipedagoger vid länets museum och tillsammans utveckla metoden
- Långsiktig finansiering av kommunerna och/eller regionen

Tack för uppmärksamheten

Kontaktuppgifter:

Ann Johansson ann.johansson@sv.se
0720-76 79 82

Madeleine Svärd, madeleine.svard@sv.se
0704-31 39 36

Hemsida för Möten med minnen
<https://www.sv.se/jonkopingslan/moten-med-minnen>

**Studieförbundet
Vuxenskolan**

Region
Jönköpings län